

nyomvonalában. A fűmagnyerésre használt táblákban igen rossz megfigyelési körülmények között gyűjtöttünk néhány kerámiatöredéket, melyek egy része őskori jellegű, a többi a késő középkorba tartozik.

2000. május 11–12-én a MOL középnyomású gázvezeték-fektetés munkálatai során kihumuszolt felületen szórványosan római kori és középkori kerámiatöredéket, vassalakot gyűjtöttünk. A 200 m hosszú, 7 m szélességben megnyesett területen 2 szabályos kerek gödröt tártunk fel, melyek leletanyagot nem tartalmaztak.

EGRY ILDIKÓ

92. Dénesfa, Szikes-dűlő

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, R, B, Kö

A MOL Kapuvár–Répcelak közötti középnyomású gázvezeték-fektetési munkálatai tették szükségessé a lelőhely nyomvonalba eső területeinek feltárását.

2000. február 7-én a soproni múzeum Régészeti Adattárában nyilvántartott népvándorlás kori lelőhelyet bejárni nem tudtuk (frissen trágyázták az egész táblát), viszont a hozzá csatlakozó táblában (ez lucernás, illetve füves volt), néhány őskori és középkori cserpeket gyűjtöttünk a kijelölt nyomvonalszakasról. 2000. március 23. és június 15. között a gázcsőfektetés során 1400 m hosszan, 7 m szélességben, átlagosan 50 cm mélyen kihumuszolt felületen összesen 78 objektumot tártunk fel. Ezek közül egy középkori kemence megmaradt sütőfelülete és 2 gödör tartozhatott biztosan a középkorba, míg a többi betöltése és leletanyaga alapján az őskorba sorolható. A kora bronzkori Makó kultúra szórványos településnyomait találtuk néhány gödörben, 48 objektum pedig a középső rézkori Furchenstich-kultúra nagyon változatos és gazdag leletanyagát tartalmazta.

EGRY ILDIKÓ

93. Dombóvár, Gólyavár

(Tolna megye) Kk

2000 tavaszán légi fotózást követően bejártam a vár környékét, amelyet most felszántottak. A durva, száraz mélyszántás ellenére sok a lelet (késő középkor, török kor). Sok a hamus felt. Az egész, az ártérből kiemelkedő dombon a megművelt területen gyűjthetőek leletek. Néhány vastárgy is előfordult.

A vár belsejében a fű, illetve a bodza miatt részletes megfigyeléseket sem lehet tenni. Az É-i oldalon álló fő falcsont állapotja elég rossz. Bolygatásnak a nyoma nem látszott.

MIKLÓS ZSUZSA

94. Dombóvár, Szigeterdő

(Tolna megye) H, Á, Kk

2000-ben folytattuk a 13. században épült és a 16. század elején elpusztult kis vár feltárását. Előző évben tel-

jesen kitisztítottuk a 10×10 m-es alapterületű, 5×5 m-es belméretű téglalaktornyot; ezen kívül az É-i és K-i oldalon elértük a középkori járósínt.

Idén szelvényekkel tártuk fel a torony környékét, tisztáztuk a rétegeket: az eredeti, sárgás altalajba mélyítve 10–11. századi gödröket találtunk. Ezek felett helyezkedik el a kora Árpád-kori humusz, elég sok lelettel. Ebben a sötétszürke-fekete talajban objektum feltárását nem lehetett megfigyelni. A humusz felett következik az a sárgás, enyhén kevert agyagréteg, amelyet a vár építéskor sáncárokból termeltek ki és terítettek el a domb tetején.

Ismét dolgoztunk a téglaegetőtől K-re lévő területen: nagyrészt tisztáztuk a téglaegető munkagödreinek alakját, kiterjedését (a D-i, DK-i oldalon újkori bolygatás miatt bizonytalan a gödör széle). Oldala – a jelek szerint – már a középkor folyamán besúvadt. A gödör alját nem értük el omlásveszély miatt. 280 cm mélységben még mindig téglatörmelék a talaj. Egy-egy réteg között érintetlennek látszó lösz figyelhető meg. A gödör 260 cm széles volt, hossza megegyezett a téglaegetőével. K felől lépcsőzetesen mélyült.

A téglaegetőtől K-re egy kora Árpád-kori házrészletet tártunk fel kemencével. E ház és kemence felett pedig késő középkori téglakemence és hozzá tartozó járósínt bukkan elő. Ez a kemence a jelek szerint szabadterén helyezkedett el.

Az ásatáson részt vett Mészáros Orsolya régész-hallgató (ELTE). A feltárás költségeit részben Dombóvár város önkormányzata biztosította, részben a Nemzeti Örökség Programon elnyert pályázati pénzből fedeztük.

A leletanyag a szekszárdi Wosinsky Mór Múzeumba került.

MIKLÓS ZSUZSA

95. Dormánd, Csincsa benzinkút környéke

(Heves megye) B, LT, Sza, Á

A Heves megye területén keresztülhaladó MOL-vezeték nyomvonala mentén, a 71,25–71,45 km-szelvényben előkerült régészeti lelőhelyen már 1999-ben megkezdtük a leletmentést. A régészeti munkálatokat az új termékevezeték lefektetése és az ezzel járó földmunkák tették indokolttá, ugyanis az új vezeték helyén és 5 m-es biztonsági sávján belül, a terepbejárás utáni várakozásoknak megfelelően, régészeti objektumok kerültek elő. A lelőhely egy kb. 2–3 ha területet lefedő dombtetőre esik, mely kimagaslik környezetéből. A MOL-vezeték a domb D-i és K-i lejtőjének alján húzódik és így kutatási helyszínünk is csak erre a területre korlátozódott.

Az 1999-es évben mintegy 80 régészeti objektum nyomát észleltük a kb. 200 m hosszon és 5 m szélesen lehumuszolt biztonsági sávon belül, és ebből mintegy 60 objektum kibontását végeztük el. Ezek kora és késő bronzkoriak, kelta koriak, szarmaták, illetve kora Árpád-koriak voltak.

Az idén egyrészt az eddig bontatlan objektumok feltárását fejeztük be, másrészt két helyen tovább szélesítettük az 5 m széles szelvényt. A szelvény bővítésére a tavaly csak részben feltárt Árpád-kori kemencék, illetve egy körárok környezetében került sor, a jelenségek szerkezetének tisztázása céljából. A bővítés során természetesen újabb objektumok is előkerültek, melyeket szintén kibontottunk. Az idei évben a nagyméretű korai bronzkori gödrökből került elő gazdagabb leletanyag, de feltártunk egy újabb kelta házat és további Árpád-kori gödröket is. A területen április elejétől május végéig folyamatosan dolgoztunk, majd egy hosszabb szünet után, július végén, egy újabb hetet töltve itt befejeztük a lelőhely kutatását.

Munkánk eredményeképpen kiderült, hogy minden fentebb említett korszakban létezett település a domb területén, azonban a mindenkori település szerkezetére nézve – a kutatási terület elhelyezkedése és viszonylag kis mérete miatt – kevés információval rendelkezünk.

DOMBORÓCZKI LÁSZLÓ

96. Döbrököz, Vár

(Tolna megye) Kö

2000 tavaszán bejártam a vár környékét, amely most nagyrészt szántás. A K-i oldalon több hamus folt látszik az ártérből kiemelkedő domb peremén. Ezek a helyeken több a cserép és az állatcsont. A Ny-i oldalon kevesebb a lelet és a hamus folt.

MIKLÓS ZSUZSA

97. Döbrönte

(MRT 4. k. 24/1. lelőhelytől É-ra)

(Veszprém megye) Kö

Döbröntén a BEFAG Rt. Pápai Erdészete erdőt kíván telepíteni. Az első próbaárokkaal beleástak egy többretegű középkori temetőbe. Feltehetően ez lehetett a középkori falu templom körüli temetője, bár az egykori Szt. Margit templomra (említés 1388, 1499) a kopár, begyepesedett dombon jelenleg semmilyen felszíni nyom nem mutat.

Augusztus 22-i kiszállásomat követően, 23-án hivatalos levélben kértük az erdészetet, hogy a kérdéses helyet hagyják ki a telepítésből.

RAINER PÁL

98. Dörgicse

(Veszprém megye) Ró, H, Kö

A dörgicsei polgármester értesítette a múzeumot, hogy a 25/4–5. és 29/1–3. hrsz. telkeken, a középkori templomtól K-re, ÉK-re szántáskor nagyon sok csont került elő.

Perémi Ágota 2000. december 1-jén a helyszínen járt, ahol megállapította, hogy a 60–70 cm mélységet

elérő szántással megbolygatták a középkori temetőt és a középkori falu lakóházait. Távolabb, de még ugyan ezen a telken jelentkező újabb csontok valószínűleg honfoglalás-, kora középkoriak.

2000. december 4-én újra kiszálltunk a helyszínre (dr. Palágyi Sylvia, Perémi Ágota régészek és Trexler Jánosné grafikus), hogy berajzoljuk a sírok és a szürke, középkori edénytöredékeket tartalmazó lakóházfoltok helyét, illetve, hogy felszedjük a napvilágra került csontokat. A bejárás során észlelt hosszú, rózsaszínes kötőanyagú sáv és a kőomladékos területen talált római kori tetőfedő cserepek egy római kori épület megbolygatását is valószínűsítik. A középkori templom környéke és a templom feltárásai eddig is lényeges, többek között sírépítményekhez tartozó alakos kőfaragványokat eredményeztek.

PALÁGYI SYLVIA

99. Drávagárdony, Török-domb

(Somogy megye) Kk

2000. májusában egynapos munkával szintvonalas felmérést végeztünk a lelőhelyen, mely Drávatamásitól K-re 2 km-re található. A Drávagárdonnyal határos területen helyezkedik el a református temető (közigazgatásilag ma Drávagárdonyhoz tartozik). Itt emelkedik a csonka gúla alakú, platóján 25×25 m-es, 2 m magas, mesterségesen kialakított, körülárokolt domb. Az árok nyomma már csak a Ny-i oldalon vehető ki, itt mai állapotában kb. 3 m széles, és 0,5 m mély. A dombon sírok vannak, földjükben leletanyag nincs. A domb az egykori Dráva-medernek közvetlenül az É-i partján helyezkedik el. Közvetlen környékén nincs lelőhely. Kicsit távolabb, Ny-ra egy kelta-római előzményekkel bíró 13–16. századi település nyomait regisztrálta még 1990-ben Rózsás Márton, míg K-re ugyancsak előbukkant egy bronzkori lelőhely fölé települt 13–14. századi falu helye.

A lelőhelyet egy 1603. évi írott forrás alapján a Drávan (Dráva) Tamásinál épített, rövid életű török híd É-i hídfőjének helyével azonosíthatjuk.

KOVÁCS GYÖNGYI

100. Drégelypalánk, Drégelyvár

(Nógrád megye) Kk

A vár andezittufa-konglomerátból álló, É-D-i irányú, hosszúkás sziklakúpon helyezkedik el. D-ről sziklába vésett gyalogkapu nyílik felvezető lépcsős folyosóval. A Ny-i és É-i oldalon magasan álló, részben romos, részben állagvédelemben részesült falak két félkörös, kis méretű, korai ágyútoronnyal. K-en koronáján cserjével benőtt, leszakadó sziklafal, itt-ott falmaradványok találhatóak. A sziklakúpon a romos falak részben a talajszinten állnak, som és egyéb cserjékkel, bozóttal teljesen benőve.

A vár területén a Drégelyvár Alapítvány szervezésében 1989 óta folyik állagvédelmi munka. A munkák